

MAKTABDA MA'NAVIY-MA'RIFIY ISHLAR BO'YICHA DIREKTOR O'RINBOSARINING VAZIFALARI VA AHAMIYATI

Xidirov Murodjon Turg'unboyevich

Namangan viloyati maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi, Uchqo'rg'on tumani maktabgacha va maktab ta'limi bo'limiga qarashli 10-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi ma'naviy-ma'rifiy ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabda ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosarining vazifalari, roli va faoliyat yo'nalishlari yoritilgan. Shuningdek, ushbu lavozimning ta'lim-tarbiya jarayonidagi ahamiyati va samaradorligini oshirishga oid tavsiyalar berilgan.

Аннотация: В статье рассматриваются задачи, роль и направления деятельности заместителя директора по духовно-просветительской работе в школе. Также даны рекомендации по повышению эффективности воспитательной работы.

Annotation: This article discusses the responsibilities, role, and activities of the deputy principal in charge of spiritual and educational affairs at school. It also provides recommendations for improving the effectiveness of educational work.

Maktab ta'limi – jamiyat taraqqiyotining asosiy poydevoridir. Unda o'quvchilarga nafaqat fan asoslari o'rgatiladi, balki ularning ma'naviy, ma'rifiy, estetik va axloqiy tarbiyasi ham amalga oshiriladi. Shu nuqtai nazardan, ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosarining roli beqiyosdir. Mazkur lavozimdagi mutaxassis maktabda sog'lom ijtimoiy muhitni shakllantirish, o'quvchilar ongiga milliy qadriyatlar, vatanparvarlik g'oyalari, odob-axloq me'yorlarini singdirishda bosh qahramonlardan biridir. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari maktabda olib borilayotgan tarbiyaviy ishlarning rejalashtirilishi, amalga oshirilishi va nazoratini ta'minlaydi. Bu jarayonda u sinf rahbarlari, fan o'qituvchilari, psixolog, kutubxonachi, mahalla va ota-onalar bilan yaqin hamkorlikda faoliyat yuritadi. Chunki bola tarbiyasi – bu faqat bir inson yoki bir tizimga taalluqli bo'lmagan murakkab va ko'p qirrali jarayondir.

Mazkur lavozimdagi shaxsning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Tarbiyaviy ishlar rejasini ishlab chiqish va uni samarali amalga oshirish.
2. Davlat va milliy bayramlar, tarixiy sanalarga bag'ishlangan tadbirlarni tashkil qilish.
3. O'quvchilarning huquqiy, axloqiy, estetik va ekologik tarbiyasini yo'lga qo'yish.
4. "Yilning eng namunali sinfi", "Eng faol o'quvchi", "Kitobxon o'quvchi" kabi ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish.
5. O'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish, to'garak va klublar faoliyatini muvofiqlashtirish.
6. O'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va kutubxona bilan hamkorlik qilish.

7. Maktab psixologi bilan hamkorlikda o'quvchilarning psixologik holatini kuzatib borish.

8. Oilalar bilan ishlash, ota-onalar majlislari va tarbiyaviy suhbatlar o'tkazish.

Bugungi globallashuv davrida yoshlar ongiga yot g'oyalar singdirilayotgan bir paytda, maktabdagi tarbiyaviy ishlar eng dolzarb masalaga aylanmoqda. Shu bois, ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosarining har bir tashkiliy, nazariy va amaliy faoliyati yuqori saviyada bo'lishi lozim. U ijtimoiy tarmoqlardagi xatarlar, turli tahdidlar, diniy ekstremizm va missionerlik kabi salbiy illatlarga qarshi kurashishda ham faol bo'lishi kerak. Tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirish uchun o'qituvchilarning, ayniqsa, sinf rahbarlarining kasbiy mahoratini yuksaltirish, ularga doimiy metodik ko'mak berish muhimdir. Shu maqsadda, direktor o'rinbosari maktab miqyosida metodik seminarlari, ochiq darslar, psixologik treninglar va munozaralar uyushtiradi. Yosh avlodni ma'nan sog'lom, fidoyi, vatanparvar etib voyaga yetkazish – davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Bu borada ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosarining mas'uliyati juda katta. U nafaqat o'quvchilar, balki o'qituvchilar va ota-onalarning ham tarbiyaviy saviyasini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, u maktabda sog'lom muhitni yaratish, ijtimoiy-psixologik muammolarni bartaraf etish, turli ijtimoiy sinfdagi o'quvchilar o'rtasida tenglikni ta'minlash borasida ham faoliyat yuritadi. Bu orqali maktabda ijobiy muhit yaratiladi, o'quvchilar o'zini erkin, qadrlangan va hurmat qilingan his qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari zamonaviy maktabning yuragi hisoblanadi. Uning faoliyati natijasida maktabdagi tarbiyaviy ishlar tizimli yo'lga qo'yiladi, o'quvchilarda ijobiy fazilatlar shakllanadi, ular sog'lom muhitda ulg'ayadi. U yosh avlodning kelajagini belgilovchi muhim shaxs sifatida faoliyat olib boradi.

Maktabda olib boriladigan ma'naviy-ma'rifiy ishlar nafaqat bugungi kun uchun, balki kelajak avlod tarbiyasining poydevorini yaratishga xizmat qiladi. Shu sababli bu sohadagi faoliyat uzluksiz, tizimli va ilmiy asoslangan bo'lishi muhimdir. Har bir tadbir, har bir suhbat, har bir tarbiyaviy ish – o'quvchining dunyoqarashi, ijtimoiy faolligi, axloqiy pozitsiyasiga ta'sir etadi.

Bugun maktab faqat bilim beruvchi emas, balki tarbiyaviy markaz sifatida ham o'z o'rnini topgan. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinbosarining har bir tashabbusi, g'oyasi va rejasida o'quvchining insoniy qiyofasini yuksaltirish, uning jamiyatga foydali shaxs bo'lib yetishishini ta'minlash yotadi. Demak, bu lavozim egasidan yuksak mas'uliyat, tashabbuskorlik, pedagogik mahorat va insonparvarlik talab etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. "Ma'naviyat asoslari" (darslik), A.Qodirov, T.Sultonova – Toshkent: O'qituvchi, 2018.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgustdagi PQ-4412-son qarori.
4. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – M.Xolbekov, B.Mo'minov. – Toshkent, 2021.
5. Educational Leadership and Moral Development – John C. Gibbs. – Oxford University Press, 2006.